

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ : วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเพื่อใช้ประกอบการสอน
รายวิชานิทานพื้นบ้าน

ชื่อผู้เขียน : นางสาวจินดา รูปโถม

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมร	เจนจิระ	ประธานกรรมการ
อาจารย์มยุรี	อนุกมล	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ศรีวิไล	พลมณี	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านภาคเหนือที่บันทึกเป็น
ลายลักษณ์อักษร และจัดทำคู่มือครูสำหรับใช้ประกอบการสอนรายวิชานิทานพื้นบ้าน

ข้อมูลที่ได้มาจากนิทานพื้นบ้านล้านนาเล่ม 1-5 ของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ และนิทานชาวบ้านของ ยุทธ เดชคำรน ซึ่งจำแนกข้อมูลออกได้ดังนี้ คือนิทานศาสนา
12 เรื่อง นิทานคติ 88 เรื่อง นิทานประจำท้องถิ่น 9 เรื่อง นิทานอธิบายเหตุ 30 เรื่อง
นิทานสัตว์ 11 เรื่อง นิทานเรื่องผี 22 เรื่อง นิทานมหัศจรรย์ 6 เรื่อง นิทานตลก 203 เรื่อง
และเรื่องไม่ 19 เรื่อง รวมนิทานทั้งหมด 400 เรื่อง

นิทานเหล่านี้สะท้อนถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ของภาคเหนือโดยทั่วไปว่ามีป่าไม้อุดมสมบูรณ์
มีสัตว์ป่าชุกชุม มีแม่น้ำลำคลองมาก ทั้งยังสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนว่ามีลักษณะเรียบง่าย
และยังสะท้อนถึงระบบครอบครัว การดำเนินชีวิต สภาพเศรษฐกิจ รวมทั้งการประกอบอาชีพ ซึ่ง
ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตร และอาชีพค้าขาย

ในด้านค่านิยมนั้น นิทานเหล่านี้ได้สะท้อนค่านิยมของคนในท้องถิ่นหลายประการ เช่น
ค่านิยมเรื่องความกตัญญู ความมีสัจจะ ความอดทนอดกลั้น การรู้จักคิดพิจารณา ความไม่โลภ การ
พูดบิยวาจา การเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การยกย่องผู้มีวิชาความรู้ ความ
เฉลียวฉลาด ความขยัน และความสามัคคี

ส่วนด้านความเชื่อนั้น นิทานเหล่านี้สะท้อนความเชื่อทั้งทางพุทธศาสนา ทางไสยศาสตร์ ลี้กติกัลลิต์ ฝีสางเทวดา โหราศาสตร์ สิ่งของวิเศษ และอิทธิปาฏิหาริย์

นอกจากนั้น นิทานเหล่านี้ยังสะท้อนถึงสภาพการเมืองการปกครองของนครเชียงใหม่ใน สมัยปีพุทธศักราช 2420 และสะท้อนถึงประวัติความเป็นมาของเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับคน สัตว์ ต้นไม้ และสถานที่ต่าง ๆ ด้วย

นิทานเหล่านี้ได้สะท้อนสภาพการใช้ภาษาของผู้คนในท้องถิ่นว่ามีหลายลักษณะปะปนกันไป เช่น การใช้ถ้อยคำธรรมดาที่เรียบง่ายหรือหยาบโหล่น การใช้คำราชาศัพท์ การใช้คำอุทานเสริม บท การใช้สำนวนต่าง ๆ และการใช้คำพูดที่เป็นปริศนา เป็นต้น นอกจากนี้นิทานเหล่านี้ยังสามารถสะท้อนถึงสภาพจิตใจและความปรารถนาของผู้เล่านิทานได้ด้วย

ปัจจุบันการเล่านิทานพื้นบ้านของชาวบ้านทั่วๆ ไปนั้น แทบจะหาฟังไม่ได้แล้ว ในโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ น่าจะมีการนำเอานิทานพื้นบ้านมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน และนอกจากนี้น่าจะศึกษาหาวิธีการที่จะทำให้นิทานพื้นบ้านเป็นที่น่าสนใจ และคงอยู่กับสังคมตลอดไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

Independent Study Title : Northern Folk Tales Analysis for Teaching
Thai Folk Tale

Author : Mrs. Sujinda Roopchom

M.Ed. : Teaching Thai

Examining Committee :

Assist.Prof.Samorn	Janjija	Chairman
Lecturer Mayuree	Anukamol	Member
Assoc.Prof. Sriwilai	Ponmanee	Member

Abstract

This study was aimed at reviewing and analyzing Northern written folk stories and subsequently, preparing a teacher manual to help teachers teach the folk stories subject.

Data came 400 stories from the following sources : Folk Stories Series 1-5, Social Research Institute, Chiang Mai University and those belonging to Mr. Yuth Dejkhamron. Further Classification revealed that 12 stories concerned religion ; 88 proverbs ; 9 local communities ; 30 causal investigation and explanation ; 11 animals ; 22 ghosts and spirits ; 6 miracles ; 203 comedies and 19 untrue stories.

These stories typically covered the messages of lush and green sceneries full of wildlife, brooks and streams. They also reflected plain and simple livelihood of local folks, their value and family systems, ways of life, economic conditions as well as their occupations which primarily comprised agriculture and trade.

Specifically regarding values, these stories taught truthfulness, perseverance, folks wisdom, respect for the elderly, high esteem for the learned and the genius, diligence and unity, worth

of kind and pleasant words, kindness and sincere care for others and gratefulness.

As far as beliefs were concerned, the stories reflected Buddhist, black magic and sacred inclinations and predispositions. They also expressed beliefs in spirits and angels, astrology, miracles and supernatural objects and occurrences.

Moreover, they portrayed the image of politics and governance of Chiang Mai City in the year 1877. At the same time, they conveyed various historical explanations of local people, animals, trees and places.

Language, local dialects and their various uses were also clearly reflected in those stories. We were able to spot simple or dirty words, royal vocabulary, idioms and ambiguous statements, supplementary exclamations, etc. Furthermore, the stories obviously portrayed the state of mind and hidden desires of story tellers.

However and unfortunately, folk stories are at present almost non-existent. Schools or other educational institutions should serve as leaders in bringing back to life or reviving such stories, particularly by teaching them in classrooms. At the same time, they should try in every possible way to study, research and find ways to make folk stories once again interesting, appealing and part and parcel with the Northern.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved